



§ 51

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman 2022 toteutumisen arviointi Helsingissä

HEL 2023-002435 T 11 00 03

Päätös

Ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman 2022 toteutumisen arvioinnin liitteineen.

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto hyväksyi 25.11.2021 (§ 250) eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman vuodelle 2022 päivitettyä osana Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa 2020 - 2024. Tässä selvityksessä arvioidaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman toteutumista vuonna 2022.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Riikka Åberg

Lisätiedot

Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Eläinsuojelutarkastukset ja toimenpiteet 2019-2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallinto-
virasto

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut



Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan resurssit

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävät ovat valtion korvaamia, kunnalle määrättyjä tehtäviä. Helsingin ympäristöpalveluihin perustettiin vuonna 2022 neljäs valvontaeläinlääkärin virka, joka täytettiin kesäkuun 2022 alusta lähtien. eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa varten. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan on Helsingissä arvioitu vuonna 2022 käytetyn 3,4 henkilötyövuotta. Eläinten hyvinvoinnin valvontaan käytettiin 2,6 htv ja eläinten terveyden valvontaan 0,8 htv vuonna 2022. Eläinlääkäreiden lisäksi valvontaan osallistuu avustavaa henkilökuntaa, jonka kustannuksia valtio ei korvaa. Uuden viran perustaminen helpotti vuosia kestänyttä resurssipulaa eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta vuonna 2022

Eläinten hyvinvoinnin valvonta perustuu eläinsuojelulakiin (247/1996). Eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua. Eläinsuojelulain toteutumista Helsingissä valvovat Helsingin ympäristöpalvelujen neljä valvontaeläinlääkärinä sekä poliisi.

Eläinsuojelutarkastuksia tehdään kaupunkilaisten eläinsuojelusäädösten vastaisen eläintenpidon epäilyyn perustuvien ilmoitusten pohjalta. Lisäksi tehdään suunnitelmallista valvontaa laajaa tai ammattimaista eläintenpitoa harjoittaviin kohteisiin kuten talleihin, eläinhoitoloihin ja eläinkauppoihin. Tyypillisesti eläinsuojeluilmoitukset koskevat koirien ulkoilutuksen puutetta tai eläinten muuten huonoa hoitoa, eläinten eläinlääkärihoidosta huolehtimatta jättämistä, koirien liiallista yksinoloa ja haukkumista sekä eläinten aiheuttamia hajuhaittoja, joiden taustalla voi olla vakaviakin eläinsuojelullisia puutteita.

Säännöllisen valvonnan valvontakohteita on Helsingissä 44, joista hevosalleja on 18, lemmikkieläimiä myyviä eläinkauppoja 12 ja lemmikkieläinhoitoloita tai päivähoitoloita 14. Varsinaisia tuotantoeläintiloja Helsingissä on ainoastaan yksi. Lisäksi on kaksi kaupungin omistamaa kotieläintilaa. Vuosittain Helsingissä järjestetään viidestä kymmeneen eläinkilpailua tai muuta valvontaa vaativaa eläintapahtumaa. Helsingissä arvioidaan olevan noin 90 000 lemmikkieläintä (koirat, kissat, muut pienikokoiset seura- ja harrastuseläimet).

Eläinsuojelutarkastukset

Vuoden 2022 aikana Helsingin valvontaeläinlääkärit tekivät 349 eläinsuojelutarkastusta, joista 299 oli ilmoitukseen perustuvia tarkastuksia



16.03.2023

yksityisissä asunnoissa tai löytöeläintalolla, uusintatarkastuksia 32 ja ammattimaisen eläintenpidon tarkastuksia 16. Eläinsuojelutarkastusten määrä pysyi edellisen vuoden tasolla. Eläinsuojelutapauksia selvitettiin mahdollisuuksien mukaan myös etänä.

Tarkastukset tehdään pääasiassa ennalta ilmoittamatta, joten osassa kohteista tarkastus jäi pelkäksi yritykseksi. Tällaisia tarkastusyrityksiä tehtiin varsinaisten tarkastusten lisäksi 178 kappaletta. Tarkastusyrityksen yhteydessä eläimen omistajalle voidaan jättää yhteydenottopyyntö ja usein asia voidaan selvittää ilman varsinaista tarkastuskäyntiä. Kuvassa 1 on esitetty eläinsuojelutarkastusten määrän kehitys vuosina 2019 - 2022.

Löytöeläintalolle päätyneitä eläimiä koskevia eläinsuojelupäätöksiä valvontaeläinlääkärit tekivät yhteensä 88 kappaletta. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi poliisin löytöeläintalolle yksityisistä asunnoista tuomat eläimet, joita omistaja ei ole noutanut.

Ilmoitusten perusteella tehdyissä tarkastuksissa valtaosa tarkastuksista kohdistui talouksiin, joissa on koiria (57 %) tai kissoja (24 %). Muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tai hevosten osuus tarkastuksista oli 7 %. Tarkastuksista 10 % kohdistui useampaan eläinlajiin.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia valvontaeläinlääkärit tekivät 16. Tarkastuksia tehtiin mm. hevostalleille ja lemmikkihoitoloihin. Suunnitelmallisia tarkastuksilla todettiin määräyksen antamiseen johtavia epäkohtia kahdella tarkastuksesta.

Säännöllisen valvonnan kohteita ei ole tarkoituksenmukaista tarkastaa joka vuosi, vaan ne voidaan riskiperusteisesti tarkastaa 1 - 5 vuoden välein. Aluehallintovirasto on laatinut riskiluokitusmallin, jota on sovellettu hevostallien säännöllisen valvonnan tarkastuksiin.

Toimenpiteet

Yhteiskunnalliset ongelmat heijastuvat eläinsuojelutyöhön. Eläinsuojelullisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin vuonna 2022 lähes joka toisella tarkastuksella (46 %). Vastaava luku vuonna 2020 oli 53 % ja 2019 55 %. Lähes kolmasosalla tarkastuksista (32 %) annettiin eläinsuojelulain 42 §:n mukaisia määräyksiä tai kieltoja epäkohtien korjaamiseksi ja joka seitsemännellä tarkastuksella (14 %) ryhdyttiin eläinsuojelulain 44 § mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Kiireellisiä toimia ovat mm. tilapäinen hoidon hankkiminen eläimelle tai uudelleensijoitus. Lisäksi lievempien eläinsuojelullisten epäkohtien



johdosta annettiin neuvoja ja ohjeita. Kuvassa 2 on esitetty eläinsuojelutarkastuksilla tehdyt toimenpiteet vuosina 2019 - 2022.

Tavallisimpia määräyksiä tai kieltoja aiheuttaneita epäkohtia olivat eläinten puutteellinen perushoito kuten puutteellinen ruokinta ja juotto, liikunnan saanti, eläinlääkärin hoito sairaille, pitopaikan puhtaus sekä turvallisuuden laiminlyönti. Kiireellisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin, jos eläin oli hylätty tai omistaja oli vakavasti laiminlyönyt velvoitteensa huolehtia eläimestä ja pitopaikasta eläimen lajinomaisten tarpeiden vaatimalla tavalla. Kiiretoimenpiteiden runsauteen vaikuttivat lemmikkinsä hylänneet tai äkillisesti sairaalaan joutuneet sekä poliisin kiinni ottamat omistajat. Syrjäytyminen ja ongelmien kasautuminen heijastuvat myös eläinten hoitoon, siten että eläintä ei ole varaa viedä eläinlääkärille tai esimerkiksi trimmaukseen.

Piittaamattomuuteen ja törkeään huolimattomuuteen viittaavia eläinsuojelurikkomusepäilyjä hoidetaan yhteistyössä Helsingin poliisin eläinrikoksiin keskittyneen tutkintaryhmän kanssa. Mikäli jo tapauksen esitiedot viittaavat törkeään tekoon, pyydetään poliisin eläinrikosryhmää valvontaeläinlääkärien mukaan tarkastukselle. Tällöin poliisi voi aloittaa rikostutkinnan jo tarkastuksen yhteydessä, eikä erillisen esitutkintapyyntöjen tekeminen ole tarpeen. Jos poliisi ei ole ollut mukana tapauksen hoidossa aiemmin, valvontaeläinlääkärit ilmoittavat vakavista tapauksista jälkikäteen poliisille. Esitutkintapyyntöjä tehtiin vuonna 2022 noin kymmenen kappaletta. Ympäristöpalvelujen eläinlääkärit toimivat lisäksi todistajina useissa eläinsuojelurikoksia koskevissa oikeuskäsittelyissä.

Yhteistyö

Helsingin poliisissa toimii eläinsuojelurikoksiin keskittynyt tutkintaryhmä, joka tutkii kaikki Helsingissä tapahtuneet eläimiin liittyvät rikokset. Ryhmä tekee esitutkinnan eläinsuojelurikoksissa ja -rikkomuksissa, eläinkuljetusrikkomuksissa, metsästysrikkomuksissa, eläinten laittomassa maahantuonnissa, salakuljetuksessa ja lainvastaisessa eläinkaupassa, eläinten aiheuttamissa konflikteissa, koirakuriin liittyvissä rikkomuksissa ja eläintenpitokieltojen rikkomisessa. Yhteistyö ryhmän kanssa on toiminut hyvin. Ryhmän kanssa on järjestetty yhteisiä tapaamisia ja käytännössä valvontaeläinlääkäreiden ja poliisien yhteistarkastuksia. Poliisi voi käynnistää suoraan tarkastuksilla rikostutkinnan ja poliisi voi samalla tutkia talous-, vero- tai huumausainerikoksia. Yhteistyö poliisin tutkintaryhmän kanssa on tehostanut eläimiin liittyvien rikosten tutkintaa. Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä myös tapauksissa, joissa työturvallisuuden vuoksi tai tarkastuskohteeseen sisään pääsemiseksi tar-



vitaan poliisin virka-apua. Tarkastuksia turvaavat kentällä työskentelevät poliisipartiot. Poliisin virka-apu on maksullista.

Myös muiden alojen viranomaisyhteistyö toimii entiseen tapaan hyvin. Sosiaali- ja terveystieteelliset ottivat aktiivisesti yhteyttä valvontaeläinlääkäriin, ja monia tapauksia ratkottiin eri tahojen yhteistyönä. Yhteistyö myös Suomen Eläinsuojelu SEY:n, yliopistollisen eläinsairaalan ja Helsingin eläinsuojeluyhdistyksen (HESY) kanssa toimi hyvin. Erityisesti HESY:n kanssa yhteistyö oli tiivistä, koska se vastaa löytöeläin-toiminnan tuottamisesta.

Eläinlääkintähuoltolaki mahdollistaa vaikeiden eläinsuojelutapausten siirron aluehallintovirastolle. Eläinsuojelutapauksia, joihin liittyi myös eläintauti- tai eläinten merkintäsäädösten rikkomista, selviteltiin yhdessä läänineläinlääkäriin kanssa.

Valvontaeläinlääkärit antoivat eläinsuojeluun liittyviä haastatteluja ja taustatietoja eri tiedotusvälineille. Lisäksi valvontaeläinlääkärit ovat osallistuneet opetukseen mm. eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa sekä luennoineet muulle ammattikunnalle ja viranomaisille.

Eläintautivalvonta vuonna 2022

Eläinten laittoman maahantuonnin valvonta vuonna 2022

Eläinten maahantuontia valvottiin eläintutilain (76/2021) nojalla.

Eläimen maahantuontivaatimukseen vaikuttavat eläinlaji sekä se, tuodaanko eläin toisesta EU-jäsenvaltiosta vai EU:n ulkopuolisesta valtiosta. Lisäksi vaatimukseen vaikuttaa, tuodaanko eläin kaupallisessa vai eikaupallisessa tarkoituksessa.

Helsingin ympäristöpalvelujen valvontaeläinlääkärit tekevät tarkastuksia epäiltäessä eläinten laitonta maahantuontia sekä eläinten laittoman maahantuonnin päätöksissä edellytettyjen veloitteiden noudattamisen varmistamiseksi. Laittomiin maahantuonteihin liittyviä päätöksiä tekevät tullit, aluehallintovirasto tai Ruokavirasto. Aluehallintovirasto ja Ruokavirasto tekevät päätöksiä ympäristöpalvelujen valvontaeläinlääkäriin tarkastushavaintojen perusteella. Aluehallintovirasto tekee päätökset EU:n alueelta laittomasti maahantuotujen ja Ruokavirasto EU:n ulkopuolelta laittomasti maahantuotujen eläinten osalta.

Koirien ja kissojen tuontisäädöksillä pyritään estämään ihmisille vaarallisten tautien kuten raivotaudin (rabies) ja heisimatojen aiheuttaman ekinokokkoosin leviämistä Suomeen. Taudit ovat zoonooseja eli eläintauteja, jotka voivat tarttua eläimestä ihmiseen. Eläimen maahantuojat



16.03.2023

on velvollinen huolehtimaan, että eläin täyttää maahantuontivaatimukset.

Tarkastukset ja toimenpiteet

Ilmoitukset epäillyistä laittomista eläimen maahantuonneista tulivat ensisijaisesti yliopistollisesta eläinsairaalaista, yksityisiltä eläinklinikoilta tai eläimen Suomessa ostaneelta uudelta omistajalta. Tullin tekemät tarkastuspyynnöt ovat vähentyneet, kun tullilla on vuodesta 2021 asti ollut toimivalta eläintautivalvonnassa. Aluehallintoviraston tarkastuspyynnöt eläinten laittomien tuontien epäilyistä ovat liittyneet erityisesti kaupalliseen toimintaan. Lisäksi aluehallintovirasto on pyytänyt tarkastamaan Helsingin alueen kaupallisia toimijoita. Tällaisia toimijoita ovat lähinnä koiria myyntitarkoituksessa maahantuovat henkilöt tai yhdistykset.

Eläinten tuontiepäselvyyksiin liittyen tehtiin 24 tarkastusta ja lisäksi kymmeniä tapauksia selviteltiin asiakirjojen perusteella. Tarkastusten määrä oli suurempi kuin viime vuonna. Suurin osa valvontaeläinlääkärin tekemistä tarkastuksista koski Baltian maista tai Venäjältä tuotuja koiria, jotka oli tuotu myyntiin, eivätkä kaupallisen tuonnin ehdot täyttyneet. Koirilla ei ollut raivotautirokotusta eikä kasvattajavakuutusta eläimen alkuperästä ja virkaeläinlääkärin myöntämä todistus tuontia varten puuttui. Kuvassa 3 on esitetty eläinten laittoman maahantuonnin tarkastusten määrän kehitys vuosina 2019 - 2022.

Vuoden 2022 alussa lemmikkien maahantuontisäädöksiin tehtiin EU:ssa poikkeus, jonka mukaan Ukrainasta sotaa pakooneen henkilön kanssa matkustavien lemmikkien ei tarvitse täyttää maahantuontivaatimuksia etukäteen, vaan ne voidaan saattaa kuntoon tuonnin jälkeen. Helsingin kaupungin valvontaeläinlääkärit tekivät viestintäyhteistyötä muiden viranomaisten ja järjestöjen ja yliopistollisen eläinsairaalan kanssa, jotta ukrainalaiset lemmikit saataisiin eläinlääkärin vastaanotoille tunnistusmerkittäväksi, rokotettavaksi ja lääkittäväksi. Helsingin kaupungin valvontaeläinlääkärit lääkitsivät ukrainalaisia lemmikkejä maksutta.

Eläinten tuonti- ja vientitarkastukset

Ympäristöpalvelujen virkaeläinlääkärit tekevät vientitarkastuksia EU:n ulkopuolelle lähteville lemmikkieläimille sekä EU:n alueella liikkuville hevosille ja sirkuseläimille. Lisäksi tehdään tarvittaessa esimerkiksi lintujen tai rapujen tuontitarkastuksia. Ensisijaisesti eläinten tuoja tai viejä on vastuussa siitä, että tuonti- ja vientisäädökset täyttyvät. Eläinten tuontiin ja vientiin liittyen annetaan myös ennaltaehkäisevää neuvontaa ja ohjeistusta. Lisäksi Korkeasaaren eläintarhan eläinten vientiin ja



16.03.2023

tuontiin liittyvät tarkastukset ja vientitodistukset kuuluvat valvontaeläinlääkäreille.

Ympäristöpalvelujen eläinlääkärit tekivät vuonna 2022 201 eläinten vientitarkastusta. Vuonna 2021 tehtiin yhteensä 174 eläinten vientitarkastusta. Osalla tarkastuksista tarkastettiin useampia eläimiä, ja vientitodistuksia kirjoitettiin vuonna 2022 237 kpl, 2021 211 kpl. Vuonna 2020 kirjoitettiin 101 vientitodistusta ja 2019 250 vientitodistusta. Vientitodistuksista osa tehdään suurien tapahtumien, kuten Helsinki International Horse Shown ja Apassionatan yhteydessä. Aiemmin isoissa hevos tapahtumissa jokaiselle hevoselle tehtiin erillinen todistus, mutta uuden TRACES NT-tietojärjestelmän myötä usealle hevoselle voi tehdä yhteisen todistuksen, jos ne kulkevat samassa ajoneuvossa, mikä vähensi vuonna 2022 hevosille myönnettyjen todistusten lukumäärää verrattuna koronapandemiaa edeltävään vuoteen 2019.

Eläinten vientitarkastusprosessia kehitettiin edelleen vuonna 2022. Vuonna 2021 vientitarkastusprosessi uudistettiin lean-ajattelua hyödyntäen. Vuonna 2022 kehitettiin sähköistä ajanvarausjärjestelmää vientitarkastusten varaamiseen yhdessä Kaupunkiympäristön toimialan digihankkeen kanssa.

Muu eläintautivalvonta

Helsingin alueella on vain yksi varsinainen tuotantoeläintila ja lisäksi kaksi kotieläintilaa. Yhdellä tilalla tehdään säännöllistä eläintautivalvontaa. Lisäksi tilalla voidaan selvittää tautiepäilyjä. Toinen kotieläintila kuuluu lisäksi vapaaehtoiseen lampaiden ja vuohien Maedi-Visna ja CAE-terveysvalvontaan, jonka puitteissa otetaan verinäytteitä kolmen vuoden välein. Vuonna 2022 kotieläintilalla tehtiin Maedi-Visna-valvontaa ja otettiin verinäytteet.

Kansainvälinen eläintautitilanne edellytti varautumistoimenpiteitä myös Helsingissä. Afrikkalaisen sikaruton esiintyminen Suomen lähialueilla Virossa ja Venäjällä on nostanut varautumistasoa. Yksi valvontaeläinlääkäri on ns. valtakunnallinen valmiuseläinlääkäri, joka osallistuu säännöllisesti koulutuksiin ja valmiusharjoituksiin.

Lintuinfluenssaa esiintyi vuonna 2022 Helsingissä luonnonvaraisissa linnuissa. Vuonna 2021 sitä esiintyi Helsingissä ensimmäisen kerran. Tauti on jäänyt luonnonlintuihin pysyvästi. Helsingiläisille siipikarjanpitäjille viestittiin tautitilanteesta ja sen edellyttämistä varotoimista. Tauti ei levinnyt siipikarjanpitopaikkoihin.

Lintuinfluenssatilanne edellytti laajaa yhteistyötä eri viranomaisten ja sidosryhmien välillä. Valvontaeläinlääkärit koordinoivat yhteistyöpalave-



16.03.2023

reita pelastuslaitoksen, aluehallintoviraston, Ruokaviraston, yliopistollisen eläinsairaalan sekä Korkeasaaren villieläinsairaalan välillä tilanteen seuraamiseksi ja yhtenäisten toimintakäytäntöjen varmistamiseksi.

Pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikön puhelinpäivystys lakkautettiin maaliskuussa 2022. Vuonna 2022 valvontaeläinlääkärit neuvoivat aiempia vuosia enemmän kaupunkilaisia, jotka olivat havainneet sairaan tai loukkaantuneen luonnonvaraisen eläimen.

Koronaepidemian vaikutukset eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan

Koronaepidemia vaikutti edelleen vuonna 2022 jonkin verran eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan käytännön työhön. Eläinten hyvinvoinnin valvonta perustuu ennalta ilmoittamatta tehtyihin tarkastuksiin yksityisasunnoissa. Epidemian aikana on pyritty arvioimaan tarkastuksen välttämättömyys ja eläinsuojeluilmoituksia selvitettiin mahdollisuuksien mukaan myös puhelimitse, videokuvien avulla ja ennalta sovitulla tarkastuksilla, jotta voitiin pitää kontaktit vähäisinä ja huomioida riskiryhmään kuuluvat asiakkaat. Eläinten kuntoon ja vointiin liittyviä tarkastuksia tehtiin myös ulkona. Valtaosa tarkastuksista tehtiin kuitenkin ennalta ilmoittamatta asiakkaiden luona sisätiloissa.

Tarkastuksille suojauduttiin tarvittaessa hengityssuojaimin ja suojahansikkain ja pyrittiin pitämään etäisyyttä eläinten omistajiin.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Riikka Åberg

Lisätiedot

Päivi Lahti, johtava valvontaeläinlääkäri, puhelin: 09 310 32076
paivi.h.lahti(a)hel.fi

Liitteet

1 Eläinsuojelutarkastukset ja toimenpiteet 2019-2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1



16.03.2023

Asia/14

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö